

พินัยกรรม ฉบับก่อน-หลัง

พรเทพ ทวีภักย์ธน

ผู้บริหารสำนักบริหารกรมบุคคล
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

ตาม กฎหมาย เมื่อผู้ใดเสียชีวิตลง มรดกของผู้นั้นย่อมจะตกเป็นของทายาท เช่น บิดา มารดา บุตร สามีหรือภรรยา เป็นต้น ตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด แต่หากก่อนที่บุคคลนั้นจะเสียชีวิตเขาอาจทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินของตนให้แก่ผู้ใดก็ได้ โดยบุคคลที่ถูกระบุให้เป็นผู้รับมรดกอาจไม่ใช่ทายาทเสมอไป ดังนั้นการทำพินัยกรรม จึงหมายถึง **การแสดงเจตนากำหนดการเพื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของตนหรือในเรื่องต่างๆ ที่จะเป็นผลใช้บังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตาย พินัยกรรมเป็นการแสดงเจตนาที่ประสงค์ให้ผลเมื่อตนเองตายไปแล้ว ซึ่งจะยกทรัพย์สินให้แก่ใครก็ได้ หรือให้ผู้ใดเข้ามาจัดการทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดของตนก็ได้** (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือที่เรียกตัวย่อว่า ป.พ.พ. มาตรา 1646 – 1648)

ตามชื่อเรื่องให้ต้องคาดคิดเอาเองว่าต้องการที่จะสื่อความน่าสนใจเกี่ยวกับการทำพินัยกรรมซึ่งอย่างน้อยต้องมีสองฉบับ คือ ฉบับแรกทำขึ้นมา และคนอื่นๆ เดียวกันซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินมรดกเกิดมีข้อมูลใหม่มีเหตุบางประการไม่เป็นที่พอใจแก่บุคคลผู้นั้น และไม่อาจไว้เนื้อเชื่อใจ จึงขอให้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในพินัยกรรมเสียใหม่ จึงกลายมาเป็นที่พินัยกรรมอย่างน้อยสองฉบับ เรียกว่าฉบับก่อน และหลัง การที่มีพินัยกรรมสองฉบับเช่นนี้จึงกลายมาเป็นประเด็นปัญหาให้เกิดการโต้แย้งระหว่างทายาทโดยธรรม

เกี่ยวกับสิทธิของทายาทบางคน ทำให้มีอันต้องทะเลาะฟ้องกันระหว่างทายาทไม่ต้อง लेकरกัน จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

การที่จะเข้าสู่ประเด็นการฟ้องร้องระหว่างพี่ๆ น้องๆ ท้องเดียวกัน อยากจะบอกให้ทุกท่านทราบว่าหากท่านคิดจะทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกของท่านก่อนท่านตายไป **ถ้าไม่อย่างเห็นปัญหาเกิดขึ้นภายหลัง สิ่งที่จะต้องจดจำคือ ท่านอย่าได้สั่งให้ทายาทโดยธรรมหรือผู้มีสิทธิรับมรดกเป็นผู้เขียนหรือเป็นพยานในพินัยกรรมโดยเด็ดขาด** เพราะจะมีผลให้ผู้เขียนหรือพยานในพินัยกรรมฉบับนั้นเป็นผู้รับทรัพย์สินตามพินัยกรรมนั้นไม่ได้ทั้งนี้ กฎหมายยังบังคับแก่คู่สมรสของผู้เขียน และพยานในพินัยกรรมนั้นด้วย

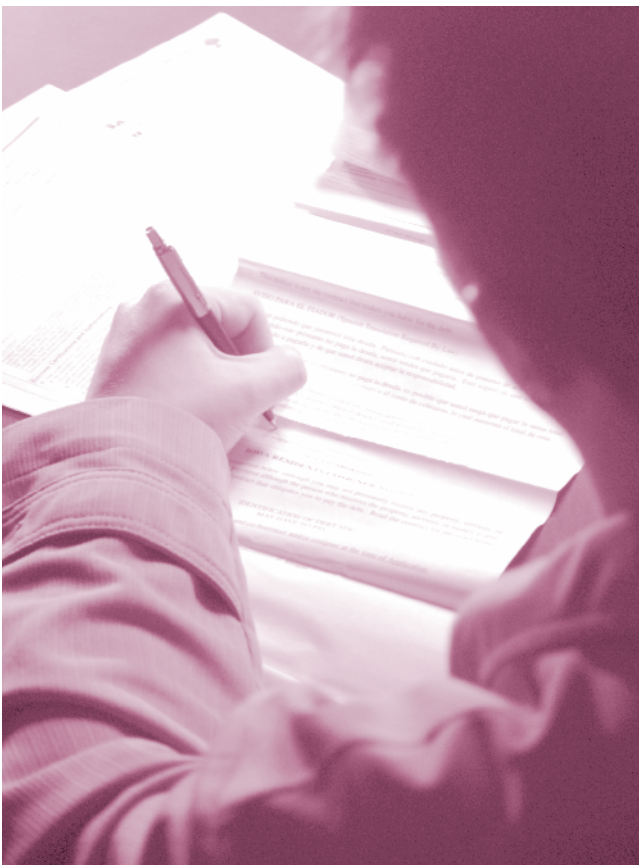
กฎหมายเขียนไว้ว่า **เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท** ซึ่งถือว่าเป็นบทบัญญัติทั่วไป แต่ถ้าหากเจ้ามรดกคิดจะทำพินัยกรรมเพื่อยกมรดกให้ลูกๆ หรือบุคคลที่เหมาะสมให้มีสิทธิรับมรดกตามข้อกำหนดแต่ละข้อของพินัยกรรมตนเองได้กำหนดขึ้น และขอย้ำอีกครั้งว่าท่านอย่าได้สั่งให้ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของ

ท่านตามพินัยกรรมที่ทำไว้เป็นผู้เขียนหรือพยานในพินัยกรรมโดยเด็ดขาด หากท่านฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ผู้เขียนหรือพยานในพินัยกรรมฉบับนั้นหมดสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรมฉบับนั้น โดยผลของกฎหมายทันที

การมีพินัยกรรมฉบับก่อน และหลัง หมายความว่า ผู้ตายซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์มรดกได้ทำพินัยกรรมไว้สองฉบับ **โดยหลักกฎหมายแล้ว พินัยกรรมฉบับก่อนเป็นอันถูกเพิกถอนโดยพินัยกรรมฉบับหลัง ส่วนจะเพิกถอนทั้งฉบับหรือเฉพาะที่ขัดกันต้องดูข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไป** เรื่องที่จะมาเสนอนี้ถือว่าเป็นอุทธรณ์สำหรับผู้ที่เขียนหรือทำพินัยกรรมเพื่อยกทรัพย์มรดกให้แก่ลูกๆ เมื่อมีพินัยกรรมอยู่สองฉบับต่างคนต่างไม่รู้จะเชื่อใครหรือฟังใครดี หันไปดูเจตนาของผู้เป็นพ่อแล้วยิ่งทำให้ลูกๆ สับสนว่า พ่อต้องการจะมอบมรดกให้แก่ลูกคนไหนกันแน่ หรือให้แก่ลูกๆ ทุกคน ถ้าเป็นประการหลังทำไม่จึงมีพินัยกรรมฉบับแรก และหากพ่อต้องการทำตามความประสงค์ที่เขียนพินัยกรรมไว้ในฉบับแรก ทำไมพ่อต้องทำพินัยกรรมฉบับหลังขึ้นมาอีก จึงกลายเป็นประเด็นปัญหาที่พี่น้องครอบครัวเดียวกันต้องร้องขอเป็นผู้จัดการมรดก และยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องของทายาทที่มีชื่อในพินัยกรรมฉบับแรก กลายเป็นประเด็นพิพาทต่อสู้กันถึงสามศาล ผลการพิจารณาคดีลงเอยอย่าง เป็นประเด็นที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง

ประเด็นปัญหามีอยู่ว่า เจ้ามรดกได้ทำพินัยกรรมไว้สองฉบับ ฉบับก่อนมีข้อกำหนดให้ลูกคนเล็กได้รับมรดกคนเดียว แต่มี

พินัยกรรมฉบับหลังกำหนดให้แบ่งทรัพย์มรดกแก่ลูกทุกคน ปรากฏว่า ฉบับหลังนี้ ในขณะที่เจ้ามรดกทำพินัยกรรมได้ให้ลูกคนที่พ่อไว้วางใจเขียนพินัยกรรมตามที่เจ้ามรดกสั่ง ต่อมาเจ้ามรดกเกิดถึงแก่ความตายลง มีคำถามว่าผู้นั้นมีสิทธิรับทรัพย์ตามพินัยกรรมนั้นหรือไม่ และเมื่อพินัยกรรมขัดกันจะยึดถือคำสั่งของเจ้ามรดกฉบับไหนกันแน่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 121/2527 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ศาลชั้นต้นวินิจฉัยพยานหลักฐาน และประเด็นที่คู่ความโต้แย้งกันถูกต้อง และชอบด้วยกระบวนการพิจารณา เมื่อไม่ปรากฏจากข้อนำสืบของฝ่ายใดว่าพินัยกรรมทั้งสองไม่สมบูรณ์แต่ประการใด ตามข้อเท็จจริงที่นำสืบผู้ตายทำพินัยกรรมขณะที่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สุขภาพปกติดีได้มีการอ่านพินัยกรรมเข้าใจก่อนลงลายมือชื่อต่อหน้าน้องสาวและผู้เขียน และมอบพินัยกรรมฉบับหลังให้น้องสาวเก็บไว้ห้ามไม่ให้บอกผู้ใดรู้เรื่องนี้ ศาลฎีกาเห็นว่านางวรรณภาเป็นญาติผู้ใหญ่ไม่มีส่วนได้เสียมีน้ำหนักน่าเชื่อถือว่า ผู้ตายทำพินัยกรรมฉบับหลังจริง มีข้อความครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ทุกประการ แต่นายคมศักดิ์เป็นผู้เขียน และพยานในพินัยกรรมจะเป็นผู้รับทรัพย์ตามพินัยกรรมนั้นไม่ได้ เพราะฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมาย ข้อกำหนดในพินัยกรรมส่วนอื่นยังสมบูรณ์อยู่ เมื่อพินัยกรรมผู้ตายทำไว้สองฉบับ พินัยกรรมฉบับก่อนเป็นอันถูกเพิกถอนโดยพินัยกรรมฉบับหลังตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ผู้ร้องหมดสิทธิรับมรดกแต่ผู้เดียวตามพินัยกรรมฉบับแรก แต่มีสิทธิรับมรดกตามพินัยกรรมฉบับหลัง

บทสรุปสังท้าย การเขียนหรือทำขึ้นพินัยกรรมสองฉบับนั้น ถือว่าพินัยกรรมฉบับก่อนเป็นอันถูกเพิกถอนโดยพินัยกรรมฉบับหลัง ส่วนจะถูกเพิกถอนทั้งฉบับหรือแต่เฉพาะส่วนที่ขัดกันต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงแต่ละเรื่องไป และที่สำคัญอย่าให้ทายาทโดยธรรมหรือผู้มีสิทธิได้รับมรดก และคู่สมรสของบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้เขียนหรือเป็นพยานในพินัยกรรม หากทำเช่นนั้นจะมีผลให้ผู้เขียนหรือพยานในพินัยกรรมเป็นผู้รับทรัพย์ตามพินัยกรรมไม่ได้